

Hedens fremtid

6

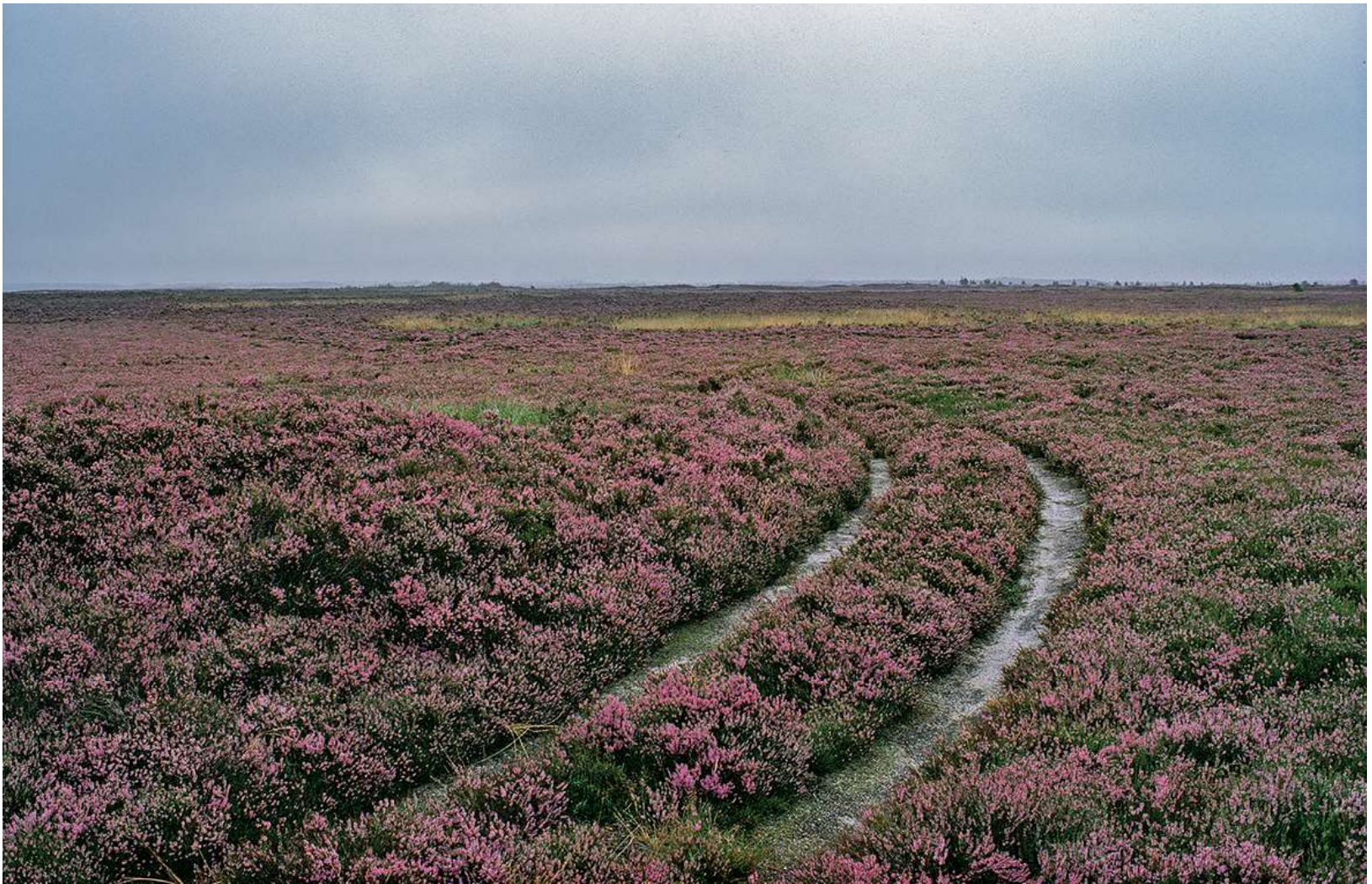
De foregående kapitler har mest handlet om naturen på heden, og dens udvikling gennem tiden. På den måde ligner nogle af kapitlerne mange andre eksempler på interessante faglige (og knap så faglige) beskrivelser og undersøgelser af en udvikling fra fortiden til den øjeblikkelige situation, som man kan finde i faglitteraturen. Men meget få bruger deres beskrivelser til at prøve at forudsige, hvordan udviklingen vil være i fremtiden.

I dette kapitel vil det blive prøvet at nærme sig et bud på, hvordan naturtypen tør indlandshede vil udvikle sig i fremtiden. Der er egentlig mange gode grunde til at vige tilbage for at vove sig ud i noget, som godt kan opfattes som spådomskunst. Den alvorligste er nok, at man jo kan risikere, at fremtiden engang vil vise, at man tog fejl. Der kan f.eks. ske ændringer i forudsætninger, som blev anset for at være konstante. Alligevel vil det blive forsøgt i det følgende. En vurdering af den fremtidige udvikling vil være et særdeles godt redskab til at tackle nogle udfordringer, før det er for sent.

Der er flere muligheder. Det scenarie, som handler om at lade naturen passe sig selv og lade den udvikle sig gennem naturlige processer, giver ikke anledning til megen usikkerhed. Det er beskrevet mange gange i denne bog, at heden på langt sigt vil udvikle sig til skov, hvis mennesket ikke udfører naturpleje. Denne biologisk baserede forudsigtelse er ikke så vanskelig.

Der er skrevet meget om, hvad man kan eller skal lægge i ordet natur. Der findes sågar en bog fra 1986 med titlen *Hedens natur* af Kenneth Olwig. Det meste er dog meget teoretisk og filosofisk, og udgangspunktet er, hvad der er skrevet om heden, især i skønlitteraturen. Meget sigende er bogen først kommet i en engelsk udgave med titlen *Nature's Ideological Landscape* (direkte oversat: Naturens ideologiske landskab). Det gennemgående tema er naturen som det vilde og uberørte landskab, opfattet som et abstrakt begreb. Hedens landskaber, planter og dyr er stort set fraværende.

Den anden gruppe af scenarier har det til fælles, at de indeholder et element af naturpleje. Hedens fremtid afgøres af vore beslutninger om naturpleje, enten som enkelte individer eller som samfund. Sat lidt på spidsen vælger vi selv vor natur – inden for visse naturgivne rammer. Det skrev for-

fatteren en artikel om i 1990 ud fra et konkret eksempel: Vest Stadil Fjord. I det konkrete eksempel med hederne vælger vi for eksempel, om de skal bibeholdes som åbne heder, eller om de kan få lov til at gro til med skov. Skal man stille det meget skematisk op, kan denne naturpleje reduceres i forhold til det nuværende niveau, den kan forblive på samme niveau som i de senere år, eller den kan øges.

Der er mange faktorer, som har indflydelse på samfundets prioritering af naturpleje i forhold til andre offentlige opgaver. De fleste af dem er kun dårligt beskrevet, og sjældent med tal. Og helt grundlæggende handler det om politik. Det gør ikke en forudsigelse lettere. Og det burde måske medføre, at man helt afstod fra at spå om fremtiden. Alligevel er det i det følgende forsøgt at finde nogle spredte brikker til puslespillet, som vurderes at være udtryk for nogle generelle tendenser i udviklingen, og som derfor – forhåbentlig – kan give et fingerpeg om, hvilken vej de danske heder går (figur 6.1 og 6.2).

6.1. En lyrisk tekst under dette billede fra 1979 kunne være:
Hvor går vejen hen?

6.2. Dette billede er med få meters usikkerhed taget fra samme sted og i samme retning, men blot 32 år senere. En let provokerende billedtekst kunne være: Er det den vej, som de danske heder går? Det pågældende område er på papiret så godt beskyttet, som det kan blive. Det er statsejet, fredet, § 3-areal og Natura 2000-område. Og i relation til diskussionen i kapitel 3 om NOVANA's kortlægningsmetode kan det oplyses, at denne hede skulle være "indlandsklit med lyng og visse", og arealet skulle være i en god naturtilstand. Randbøl Hede S.

Generelle holdninger til naturen

Spørgeskemaer om naturen

I en rapport af Berit Kaae og Lene Møller Madsen fra 2003 er et repræsentativt udsnit af den danske befolkning spurgt om deres holdninger og ønsker til naturen. Undersøgelsen omfatter al natur, ikke blot heder, men giver nok alligevel nogle ganske gode fingerpeg. Blandt resultaterne kan nævnes følgende:

- Der er en positiv holdning til bevarelse af de eksisterende naturområder hos 78 % af befolkningen, mens kun 3 % udtrykker lille eller ingen interesse for dette.
- Udsagnet "Naturbeskyttelse koster mere, end det er værd" erklærer blot 3 % sig helt enige i, mens 47 % af svarerne erklærer sig helt uenige.
- Når det kommer til en afvejning mellem natur/miljø og andre samfundsinteresser, mener 8 %, at der er for stort fokus på naturinteresser. Derimod mener 46 %, at der er for stort fokus på andre samfundsinteresser. En tredjedel (33 %) af befolkningen finder, at fokuseringen er passende, og resten ved ikke.